

בא מ"א פ"ו מה' מלה
הלקט טו וע"י שנתה
ובמיני משנה שנת עשין ד'
גור ש"ע ח"מ סי' מב סוף
ה ע"ש והלך אחר פתח
שגשגות:

רבינו גרשום

אלא לעולם זו ולא סבירא ליה. והוא משיב ר"י. והוא משיב ר"י. והוא משיב ר"י.
סבירא ליה. דאזלינן בתי
לשון אחרון וגבי משכיר
מרחץ להבירי ב"ב והובין
לשנה מיניר זהב לחודש
טעמא מאי אמר שמואל
בא בתחלת החדש כולו
למשכירי משום דהמשכיר
תפס דאבתי לא עמר באותו
המרחץ השוכר אותו חרש
העיבור והכי נמי להכיא
דבא בסוף החדש כולו
לשוכר דהא תפסי חשוכר
שכבו עמד בו החדש כולו
ולתיב בבא באמצע החדש
התפס האי כי האי יתלוק
והכי נמי להכיא דאמר
ליה כור ב"ל. סאה שבלע
אני מוכר לך משום הכי
ראשון קנה דהא תפסי כל
סאה וסאה ולא משום הכי
דאזלינן בתר לשון אחרון
אבל גבי רישא יכול לחזור
בזבול לא דאבתי לא שכיב
משום ואירי אתי ליה
למבוי כל הכור כשהוא
שום ולא להצאין. אמר רב
הונא אמר בי רב. משמע
דרכ להכיא דאמר ליה שכור
מרע בעל פה או בשטר הבו
פלוגי איסתרא מאה מעי
אזלינן בתר לשון אחרון
ויהבי ליה מאה מעי. אמר
הוב ליה מאה מעי איסתרא
יהבו ליה (ב) שבלע איסתרא:
והא אמר רב זימנא חדא.
דאזלינן בתר לשון אחרון
דאמר אי הוואי התם היכא
השכר מרחץ לחבירי ב"ב
והובין לשנה מיניר זהב
לחודש ייבנא ליה דייר
זהב כוליה למשכירי אפי'
בא המשכיר בסוף החדש
שמשום דאזלינן בתר לשון
אחרון: ודאי התם לענין
מרחץ פישטא ליה וכייליה
למשכיר דאזיל בתר לשון
אחרון אבל הכא באמרי בי
רב מהו דתימא סדיא האי
דקא ייבוי ליה מאה מעי לאו
משום דאזלינן בתר לשון
אחרון אלא פירושי קמפרש
כלומר כי האי איסתרא
קאמנא ידחבי ליה ליהובי
שוה מאה מעי לחכי קאמר
מאה מעי קמ"ל דלחכי חדר
אמר מאה מעי איסתרא
דאזלינן בתר לשון אחרון:

אלא לעולם זו ולא סבירא ליה. והוא משיב ר"י. והוא משיב ר"י. והוא משיב ר"י.
הגבי משכיר איכא למימר מיהדר קא הדר ציה ואיכא למימר
פרושי קא מפרש אבל הכא (ב) איכא למימר מיהדר קהדר ולעולם
זו וכבירא ליה אלא אע"ג דשני הכי לעיל לא משמע ליה שיהא כן
עיקר הטעם ולא עביד מיניה לעיל
אלא נריכותא בעלמא ועוד כפירש
הקונטרס דזו משמע דלא סבירא ליה
הכי: **פרושי קא מפרש.** פי'
הקונטרס דהכי קאמר ליה בשנים
עשר וזהוים לשנה לפי שאני סבור
שהיא פשוטה אבל אם היא מעוברת
אני רוצה שתמן לי דינר והב לחדש א'
ולא גרסינן לפי זה אי איתמר צהא
ולא איתמר צהיהא דעל זה אינו
מפרש כלום דלמאי לא שמעינן להיהיא
דהמשכיר מהיהיא דליסתרא אלא
הכי גרסינן מהו דתימא פרושי קא

אלא לעולם זו ולא סבירא ליה והתם טעמא
מאי משום דתפסי הכא נמי הא תפסי אמר
רב הונא אמרי "בי רב איסתרא מאה מעי
מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא מאי
קמ"ל תפוס לשון אחרון הא אמרה רב הדא
זימנא דאמר רב אי הוואי התם הוה ידויבנא
כוליה למשכיר (א) אי איתמר הא ולא איתמר
הא הוה אמינא מיהדר קא הדר ביה אבל
הבא) מהו דתימא פרושי קא מפרש קמ"ל:
מתני'

אלא לעולם. האי דקאמר זו דברי זון ננס היינו משום דלא סבירא
ליה תפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא ואזלינן בתר חוקה כרבנן
דאמרי הלך אחר פחות שבגשונות. ודקשיא לך מהא דרב ושמואל
דראשון ראשון קנה דמשמע תפוס לשון אחרון לאו היינו טעמא דהוא
הדין אי אפיך ואמר סאה ככלע כור
כל' אני מוכר לך דראשון ראשון קנה
משום דמספקא לן אי תפסינן לשון
ראשון או לשון אחרון אזלינן בתר
חוקה: דהסס. גבי מרחץ טעמא
מאי יתלוקו משום דתפסי כל אחד
המצי דלאוקימנא ^א צבא צבאמצע החדש
והוא הדין לרבנן דלזלי' בתר פחות
שבגשונות שהמוכר מוחזק הוא וכגון
שקבל כבר הדמים. הכא נמי גבי
ראשון ראשון קנה היינו טעמא דהוא
תפסי דמה שתפס לא מפיקין מיניה
ולא משום לשון אחרון דהוא הדין אי

אמר איכפא. והא ליכא למימר דשמואל כזן ננס סבירא ליה דתפוס
לשון אחרון כדאמר ראשון ראשון קנה דמשמע תפוס לשון אחרון
והאי דאוקי למתני' דהתם צבא צבאמצע חדש כו' היינו טעמא כדאמרנן
לעיל דאיכא למימר מיהדר קהדר ציה ואיכא למימר פרושי קמפרש
אבל היכא דודאי קהדר ציה סבירא ליה תפוס לשון אחרון כזן ננס
ליכא למימר הכי דכיון דאמר זו דברי זון ננס משמע דלא סבירא
ליה ועוד דבהא לא פליג שמואל עליה דרב דאמר חלוקין עליו חבירי
על זון ננס ואשמעינן דהיהא משהה דמרחץ רבנן היא ולא מספקא
לן אי פרושי מפרש אי לא אלא ודאי מיהדר הדר ציה ומכתיב לשון אחרון
את הראשון ואפי"ה קתני יתלוקו דלא אמרינן תפוס לשון אחרון אלא
ספיקא היא וכיון דלשמעינן רב התם גבי מרחץ מיהדר קהדר ציה
ולאו פרושי קא מפרש שמואל נמי הכי סבירא ליה ועוד דשמואל נמי
קאמר אבל חכמים אומרים כו' אלמא סבירא ליה דהיהא משהה
דמרחץ רבנן היא. ומיהו ליתא הלכתא כרב דאמר בסמוך אי הוואי
התם הוא ייבנא כוליה למשכיר דתפוס לשון אחרון כזן ננס ולא
כשמואל דאוקמה צבא צבאמצע החדש אלא כרב נחמן דפליג עלייהו
התם ^ג ^ב ^א והאמר קרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו צבא צבאמצע החדש
כולו למשכיר שהספק לאו עכשיו נולד שמתחלת החדש נולד והעמד
קרקע על חוקתו ונמלא שדר ^ה על בית של חבירי וזריך להעלות לו
שכר ואע"ג דלפיך מיפך וז"ל מעיקרא מדינר והב לחדש בשנים עשר
וזכרים לשנה קאמר רב נחמן נמי כולו למשכיר דטעמא לאו משום
תפוס לשון אחרון הוא אלא ספוקי מספקא ליה כשמואל רביה וספיקא

(א) רשב"ם ד"ה דהתם וכו'
ונמלא שדר בשל בית חבירי
כ"ל ומינת על נמחק:
(ב) תוס' ד"ה אלא וכו' אבל
הכא מיהדר כ"ל ומינות
איכא למימר נמחק: (ג) ד"ה
פרושי וכו' ולא איתמר
בההוא ולא תקשה וכו'
דלמר רב אילוי הוא:

מוסף תוספות

א. דנהי דלעיל אמרינן
פרושי קא מפרש לתועלת
השוכר (ע"י רשב"ם) לעיל
ד"ה אי מהתם) איכא
למימר הכי ואיכא למימר
הכי. ר"ן. ג. אבל גבי
מרחץ כרבנן ס"ל ומספקא
לן אי תפסינן לשון ראשון
או לשון אחרון, אבל
השתא מיתורא שמעינן
דודאי משום דתפסינן
לשון אחרון הוא. וע"פ
ג. שהספק לא עבשיו
נולד אלא מתחילת החדש
נולד והעמד קרקע על
חוקתו ונמצא שדר בשל
חבירי וזריך להעלות לו
שכר. ש"י ג"מ ק:
ד. דכל היכא דפריך והא
אמרה הוה זימנא מהדר
תלמודא לתרצי' דלא
ידעין קמייתא מבתרייתא.
שטימ"ק גסס מוס' הל"ש.
ה. הלכך צריך לפרש
התם כפי רש"י ז"ל והכא
כפי רשב"ם ז"ל. עט.

(א) י"ז יטו ויל סלע דהיינו
איסתרא

(ב) י"ז יטו ויל סלע דהיינו
איסתרא

מפרש כו' ובסם רש"י פי' דפרושי קמפרש קאי אהיהא איסתרא
מאה מעי כלומר סלע גדול ששוה מאה מעי ^א וספיר גרים אי איתמר
צהא ולא איתמר (ב) צהא ולא תקשה לפרש"י אמאי לא שמעינן היהא
דאיסתרא מהיהא דאמר רב ואילו הואי התם יהיבנא כוליה למשכיר
דהוה אמינא טעמא דרב לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום
דקרקע בחזקת בעלים קיימת ^א וא"ת לפירוש רש"י יהיב תיסק אדעתין
דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ולעולם רב כרבנן דאמרי
הלך אחר פחות שבגשונות הא תנן בגט פשוט (לקמן דף קסא:
וס) כתב זויי משה דהוה קיימי סלעים עשרין אין לו אלא עשרין זויי
מאה דהוה קיימינן סלעין לתתין אין לו אלא מאה אלא אע"פ שפרש
צדיהא אמרינן הלך אחר פחות שבגשונות ויש לומר דשאני היהא
דגט פשוט שרמוקין זה מזה ולא שייך כולי האי פירושי קא מפרש
ומתייבש כאן פי' הקונטרס ויתר^א משום דמעיקרא הקשה הא אמר
רב חדא זימנא משמע דפריך אמאי אינרטרין היהא דאיסתרא ומשני
דליטרין דלא הוה שמעינן ממשכיר דתפוס לשון אחרון דהוה אמינא
דפרושי קא מפרש ומיהו דשמואל (ג"מ דף קג: וסס ד"ה הוה) יתכן
טפי כפרש"י דקאי צההוה דמשכיר ופריך והא אמר רב חדא זימנא
הכא גבי איסתרא^א ולרבי יצחק נראה דפרושי קא מפרש דהכא
היינו ממש כהיהא דלעיל והכי פירושו אי איתמר צהיהא דאיסתרא
ולא איתמר צהיהא דמשכיר הוה אמינא פרושי קא מפרש
היהא דמשכיר ויהא כולו לשוכר דלא אמרינן תפוס לשון אחרון
דלא

שדי לה אחלחת החדש וקרקע בחזקת בעליה תעמידנו והכי דאמרנן צפרק המקבל (ג"מ קי:). והא קיימא לן כרב נחמן דאמר קרקע בחזקת
בעליה עומדת התם לאו מלתא דעביד לאזילויי היא כו'. וגבי מתני' דהכא נמי ליתא הלכתא כזן ננס לתפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא
כשמואל וכרב נחמן וקרקע בחזקת בעליה עומדת והלך אחר פחות שבגשונות כרבנן ויד מוכר על העליונה. וגבי כור בשלשים סאה ככלע
**נמי כיון דמטלטלי יניחו מודי רב נחמן דראשון ראשון קנה דמאי דתפסי תפסי דצקרקע הוה דאמרנן לעולם בחזקת בעלים הראשונים
קיימא דקרקע אינה נגזלת אבל במטלטלין הלך אחר המוחזק משיניהם: צפ"ק דסנהדרין (ף קג: ב) אמרי צי רב [רב] הוה ויהאמר רב הוה
אמרי צי רב אלא רב המנונא כלומר כל היכא דאמרנן אמרי צי רב דמשמע תלמידי דרב היינו רב המנונא שהיה תלמידי של רב ואמר ההלכה
משמעו של רב והכי מוכח לקמן דפרכינן והא אמרה רב חדא זימנא: איסתרא מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא. אמר
לחבירי צכמה חפץ זה אמר ליה איסתרא מאה מעי ונתרצו מאה מעי חייב לו ואם אמר מאה מעי איסתרא חייב לו איסתרא: תפוס
לשון אחרון. כזן ננס. איסתרא סלע מדינה והוא חצי דינר שהוה שמיני שבסלע צורי כדאמרנן צהובל צהתוקע לחבירי (צ"מ ב:). וחצי דינר
תשעים ושש פרוטות שהפרוטה אחד משמונה צא"כר (ה) והחצי דינר שלש מעות כסף שהוא ו' פונדיונין והפונדיון שני אסרין הרי שנים עשר
אסרין לחצי דינר תן לכל אסר ח' פרוטות הרי תשעים ושש נמנא מאה מעי דהיינו ק' פרוטות יתירים על איסתרא ארבע פרוטות.
מעות סתם היינו פרוטות של נחשת והכי מוכח צפרק הזהב (ג"מ מה). דאמרנן תא שמע הפורט סלע ממעות מעשר שני צ"ש אומרים בכל
הסלע מעות כו' השתא לצ"ש לגבי פריטי מחללינן כו' אבל של כסף שיש ששה צדינר נקראין מעות כסף: אי הוואי הסס. כשצא מעשה לפני
ר"ש זון גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יתלוקין: הוה ייבנא כוליה למשכיר. משום דתפוס לשון אחרון: מהו דסימא. לאו משום דאית
ליה תפוס לשון אחרון קאמר ייבנא כוליה למשכיר אלא משום דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא מיהדר הדר ציה כלל אלא נתכוין ליטול
דינר זהב לכל חדש והיה ירא שמא תתעבר השנה ופירש הך שנה דאמרי לך י"ב דינר לשנה לא בשנה מעוברת קא אמינא אלא בשנה פשוטה
שמגיע דינר לכל חדש דכל היכא דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא יסתרו הלשונות אז חז וז יש לנו לומר דמפרש הוא ואינו חוזר מדיבור
והלכך ודאי אולי בתר לשון אחרון דפירושו הוא לראשון. אבל איסתרא מאה מעי שהאיסתרא צ"ו פרוטות וסותרינן הלשונות זה את זה
והאי דקאמר איסתרא מאה מעי כאילו אמר צ"ו מעות מאה מעות דמי אלא שכן היו רגילין לדבר בקוצר לשון לקרות לצ"ו פרוטות איסתרא
התם קאמר רב הלך אחר המוחזק כשמואל ורבנן דפליגי אבן ננס: קמ"ל. רב דכזן ננס סבירא ליה והך דאיסתרא מאה מעי לצסוף איתמר
כן נראה בעיני. וצבצבא מציעא פרק השואל (ג"מ קג:) הכי גרסינן ליה מהו דתימא פרושי קמפרש קמ"ל ולא גרסינן אי מהתם הוה אמינא פרושי
קא מפרש צהא דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ליכא למימר דודאי איסתרא הוה פחות ממאה מעי ודמי ממש למתנימין דהן חסר
הן יתר מדה צבאל. ורבינו זקני ז"ל צבצבא מציעא (דף קג:). כך פירש אי מהתם הוה אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי לאו משום
דתפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה חד לשון הוא אלא פרושי קמפרש סלע גדול שהיא שוה מאה פרוטות וכי אמר ליה מאה מעי
איסתרא הכי אמר ליה מאה פרוטות רעות שאין שוות אלא סלע ולא נהירה לי כלל דהא רב לאו דוקא איסתרא נקט דהוה הדין אי
קאמר צ"ו פרוטות לעיל וכדפרישית לבסוף. והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לשון אחרון בעינן לפרוש הא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו
[בשני ענינים] כדאמר לעיל וכדפרישית לבסוף. והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לשון אחרון בעינן לפרוש הא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו
כור בשלשים סאה ככלע ראשון ראשון קנה לרב טעמא משום תפוס לשון אחרון ואי אפיך מיפך לומר סאה ככלע כור בשלשים לא קנה
עד שימשוך סאה אחרונה ולשמואל דמספקא ליה ואוקימנא לדידיה משום דמאי דתפסי תפסי בתרוייהו אמרינן ראשון ראשון קנה:
מתני'**

אמר ייבנא כוליה למשכיר דתפוס לשון אחרון כזן ננס ולא
כשמואל דאוקמה צבא צבאמצע החדש אלא כרב נחמן דפליג עלייהו
התם ^ג ^ב ^א והאמר קרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו צבא צבאמצע החדש
כולו למשכיר שהספק לאו עכשיו נולד שמתחלת החדש נולד והעמד
קרקע על חוקתו ונמלא שדר ^ה על בית של חבירי וזריך להעלות לו
שכר ואע"ג דלפיך מיפך וז"ל מעיקרא מדינר והב לחדש בשנים עשר
וזכרים לשנה קאמר רב נחמן נמי כולו למשכיר דטעמא לאו משום
תפוס לשון אחרון הוא אלא ספוקי מספקא ליה כשמואל רביה וספיקא

אמר ייבנא כוליה למשכיר דתפוס לשון אחרון כזן ננס ולא
כשמואל דאוקמה צבא צבאמצע החדש אלא כרב נחמן דפליג עלייהו
התם ^ג ^ב ^א והאמר קרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו צבא צבאמצע החדש
כולו למשכיר שהספק לאו עכשיו נולד שמתחלת החדש נולד והעמד
קרקע על חוקתו ונמלא שדר ^ה על בית של חבירי וזריך להעלות לו
שכר ואע"ג דלפיך מיפך וז"ל מעיקרא מדינר והב לחדש בשנים עשר
וזכרים לשנה קאמר רב נחמן נמי כולו למשכיר דטעמא לאו משום
תפוס לשון אחרון הוא אלא ספוקי מספקא ליה כשמואל רביה וספיקא

(א) י"ז יטו ויל סלע דהיינו
איסתרא

(ב) י"ז יטו ויל סלע דהיינו
איסתרא

(ג) י"ז יטו ויל סלע דהיינו
איסתרא